

<http://revped.ise.ro>

Print ISSN 0034-8678; Online ISSN: 2559 - 639X

EDUCATIONAL PROGRAMS FOR INITIAL TEACHER TRAINING IN PLAYFUL PEDAGOGY

Programe educaționale de formare inițială a profesorilor în pedagogia bazată pe joc

Andrada-Narcisa PIELE, Simona Lidia SAVA

Journal of Pedagogy, 2024 (1), 7 - 33

<https://doi.org/10.26755/RevPed/2024.1/7>

The online version of this article can be found at: <https://revped.ise.ro/category/2024/>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.
To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Published by:

**CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
UNITATEA DE CERCETARE ÎN EDUCAȚIE**

<http://www.ise.ro/>
<https://rocnee.eu/>

Further information about *Revista de Pedagogie* – *Journal of Pedagogy* can be found at:

Editorial Policy: <http://revped.ise.ro/editorial-policy/>

Author Guidelines: <http://revped.ise.ro/en/author-guidelines/>

PROGRAME EDUCATIONALE DE FORMARE INIȚIALĂ A PROFESORILOR ÎN PEDAGOGIA BAZATĂ PE JOC

Andrada-Narcisa Piele*

Universitatea de Vest din Timișoara
Departamentul de Științe ale Educației
Timișoara, România
andrada.piele00@e-uvt.ro

Simona Lidia Sava**

Universitatea de Vest din Timișoara
Departamentul de Științe ale Educației
Timișoara, România
lidia.sava@e-uvt.ro

Rezumat

Utilizarea jocului sau a activităților ludice în procesul de învățământ reprezintă un fenomen ce a stârnit în ultimii ani interesul cercetătorilor în vederea includerii acestora ca modalități specifice de predare-învățare-evaluare, care să facă învățarea mai atractivă, cu impact formativ. Beneficiile interacțiunilor didactice bazate pe joc au fost demonstrate de numeroase studii și promovate de UNICEF și de Lego Foundation, „învățarea prin joc” sau „învățarea jucăușă” fiind esențială în educația de calitate. Nevoia de includere a cursurilor de pedagogie bazată pe joc în programele de formare inițială a profesorilor este reliefată de numeroase cercetări, iar prezentul articol le analizează sistematic pe cele publicate în perioada 2014-2024, cuprinse în Scopus. 20 de articole au îndeplinit criteriile de includere care vizau identificarea caracteristicilor programelor educaționale eficiente de abilitare a profesorilor în

* Studentă masterandă, Departamentul de Științe ale Educației, Universitatea de Vest din Timișoara, Timișoara, România.

** Prof. univ. dr. habil., Departamentul de Științe ale Educației, Universitatea de Vest din Timișoara, Timișoara, România. Autor corespondent.
<https://orcid.org/0000-0003-2398-1801>

promovarea învățării bazate pe joc, argumentând nevoia de implementare a acestora. Rezultatele evocă o varietate de formate și soluții prin care profesorii pot fi abilitați în această direcție, de la cursuri dedicate ori module, la simulări virtuale. Participarea acestora la astfel de cursuri contribuie semnificativ la o atitudine pozitivă și la o integrare cu succes a acestei abordări în activitatea de predare-învățare-evaluare. Analiza argumentează pentru nevoia de implementare a unor astfel de programe în formarea inițială a profesorilor, punctând implicații asupra măsurilor de adoptat.

Cuvinte-cheie: analiză sistematică de literatură, formarea inițială a profesorilor, pedagogia bazată pe joc, programe educaționale.

Abstract

The use of games or playful activities in the educational process has recently attracted the interest of researchers, who aim to include them as specific ways of teaching, learning, and assessment, in order to make learning more engaging and impactful. The benefits of game-based instructional interactions have been shown by several studies and promoted by UNICEF and the Lego Foundation. Learning through play or playful learning is essential in quality education. Numerous studies have highlighted the need to include playful pedagogy in initial teacher education and this article systematically analyzes those that are published between 2014-2024 and are included in Scopus. A total of 20 articles met the inclusion criteria that aimed to identify the characteristics of effective teacher training programs in promoting playful pedagogy, while arguing the need for their implementation. The results display a variety of formats and solutions through which the teachers' abilities can be empowered in this direction, from dedicated courses, or modules, to virtual simulation. The participation in playful pedagogy courses significantly contributes to a positive attitude and the successful integration of this approach into teaching-learning-assessment activities. The analysis argues for the need to introduce such training programs in the pre-service teacher education and highlights the implications for the measures to be adopted.

Keywords: educational programs, initial teacher education, playful pedagogy, systematic literature review.

1. Introducere

O mare provocare pentru profesori este aceea de a propune activități atractive pentru educabil, pentru o învățare autentică și plăcută. Utilizarea jocului sau a activităților ludice în procesul de învățământ are potențialul de a adresa această provocare. Pedagogia bazată pe joc (engl. *playful pedagogy*) este, de aceea, o preocupare în creștere în ultimii ani, a cercetătorilor și a practicienilor, pentru a propune modalități specifice, validate empiric, de predare-învățare-evaluare bazate pe joc (Forbes, 2021; James, 2019; Jensen et al., 2022; Jørgensen et al., 2023). Beneficiile interacțiunilor didactice bazate pe joc (engl. *playful pedagogy*) au fost demonstrate de numeroase studii și promovate de UNICEF (2018) și de Lego Foundation, „învățarea jucăușă” fiind esențială în educația de calitate. UNESCO susține faptul că învățarea bazată pe joc este una dintre modificările necesare la nivel global, care ar trebui să se regăsească în curriculumul fiecărei țări (Khalil et al., 2022).

Interesul pentru abordările orientate de pedagogia bazată pe joc (PBJ) a câștigat teren în anii din urmă, datorită rezultatelor pozitive în învățare (Haßler et al., 2015). Cercetările demonstrează că folosirea PBJ în activitatea didactică oferă beneficii și în plan comportamental, atitudinal, îmbunătățind sănătatea mintală a elevului (Jørgensen et al., 2023; Khalil, 2022). Totodată, PBJ oferă educabililor posibilități diverse de a-și exersa curajul, de a-și consolida abilitățile funcționale, de a desfășura activități educaționale în aer liber și de a fi implicați în procese cu finalitate necunoscută (Hedges & Cooper, 2018; Parker & Thomsen, 2019). Acestea sunt abordări care le dezvoltă elevilor gândirea creativă, deprinderi colaborative, acționale și de co-creare, competențe digitale, social-emoționale, adică ceea ce OCDE (2018) listează drept competențe necesare pentru viitor.

Cum sunt abilitați profesorii pentru a facilita procese de învățare bazate pe joc, stimulând formarea competențelor anterior menționate? Dobândesc în pregătirea pentru profesia didactică cunoștințele, abilitățile și expertiza profesională pentru a creiona un curriculum care valorizează PBJ? Includerea abordărilor de PBJ în programele de formare inițială a profesorilor este o nevoie argumentată de studiile de specialitate. McArdle, Grieshaber și Sumsion (2019) subliniază nevoia de a acorda mai multă atenție învățării

bazate pe joc în cadrul programelor de formare a profesorilor, astfel încât aceștia să fie instrumentați cu metodele și strategiile necesare aplicării acestei abordări. Implementarea PBJ este un proces complex, iar formarea profesorilor potrivit specificului acesteia încă din universități, în pregătirea inițială pentru cariera didactică, este un demers esențial pentru a începe această transformare (Buldu, 2023).

Scopul general al prezentului studiu este acela de a oferi o imagine de ansamblu asupra caracteristicilor programelor educaționale de formare inițială a profesorilor în PBJ. Cercetările publicate în ultimii 10 ani, pe care le-am analizat sistematic, aduc în atenție importanța formării inițiale a profesorilor pentru a folosi abordările ludice, arătând cum această formare poate fi realizată eficient.

1.1. Pedagogia bazată pe joc

Jocul este o modalitate naturală prin care copiii explorează lumea, este principala lor sursă de dezvoltare, prin care își exersează abilitățile, interacționând cu cei din jurul lor (Loizou & Trawick-Smith, 2022; Vygotsky, 1950, apud Buldu, 2023). Acest concept a fost studiat încă din anii 1900 de cercetători precum Claremont, Froebel, Vygotsky ori Montessori, care au adus în atenție diverse fațete ale acestuia: învățare informală prin joc, învățare centrată pe copil, interacțiunile adult-copil, explorări senzoriale ori interacțiuni cu mediul înconjurător (Buldu, 2023). PBJ este incluzivă, diversă, oferă oportunități de a gândi „outside the box”, prezintă probleme nestructurate ce trebuie rezolvate prin explorare și găsire de soluții creative (Johnson & Salter, 2022).

Prin PBJ se înțeleg toate demersurile didactice care facilitează învățarea care are loc prin joc, reunind elemente jucăușe (Danniels & Pyle, 2022). Conform acestora, PBJ este o abordare ce implică joaca, direcționată către educabil și îndrumată de educator, ce are influențe pozitive încă din primii ani în domeniul lecturii și matematicii. Vom folosi generic acest termen pentru a reuni toate demersurile profesorilor pentru a facilita procesele de predare-învățare-evaluare bazate pe joc. Uneori, vom folosi interschimbabil sintagma de *învățare bazată pe joc*, pentru a accentua mai mult ideea de învățare facilitată prin această abordare.

Lego Foundation aduce în atenție cele cinci caracteristici ale învățării bazate pe joc, și anume: implicare activă, semnificație, repetiție, interacțiune socială și bucurie (stare de bine). Acestea sunt evidențiate de numeroase studii ce analizează învățarea educabilului și reprezintă maniera prin care se formează abilitățile de care au nevoie educabilii pentru a se dezvolta (Wright et al., 2022). Activ implicată în promovarea învățării bazată pe joc, Lego Foundation finanțează cercetări distincte și programe de formare a profesorilor care să îmbunătățească această abordare educațională.

Parker și Thomsen (2019) descriu următoarele abordări în învățare ca fiind specifice în PBJ: învățare activă, cooperativă și colaborativă, experiențială, învățare ghidată prin descoperire, bazată pe anchetă, pe problematizare și pe proiect. Mai specific, elementele specifice ale PBJ presupun: creativitate (construirea creativă a cunoștințelor și capacitatea de a gândi că totul este posibil); colaborare (angajament colectiv de a crea cunoștințe); emoții implicate și utilizarea întregului corp în procesul de învățare (Kangas, 2010). În completare, Kangas și colab. (2017) prezintă activitățile pedagogice ale cadrului didactic în orientarea proceselor de învățare ale PBJ: planificare (când, cum și de ce să se folosească jocurile în partajarea cunoștințelor); orientare (introducerea atmosferei de joc și conducerea elevilor către obiectivele lecției); etapa de joc în care profesorul ghidează elevii prin întrebări și sprijin necesare și elaborarea (etapa de reflecție asupra atingerii obiectivelor). Smith (2015) menționează rolurile profesorului în învățarea activă prin joc, acelea de a adresa întrebări deschise, de a încuraja împărtășirea cunoștințelor cu educabilii și de a folosi resurse și materiale didactice pentru a facilita învățarea prin experiențe practice.

Parker și Thomsen (2019) evidențiază că este important ca PBJ să fie introdusă în programele de formare inițială a profesorilor, deoarece creează experiențe de învățare semnificative, captivante și interactive pe care educatorii trebuie să le integreze corespunzător în activitatea didactică. Acest aspect este reiterat și de Khalil și colab. (2022), care exprimă ideea că îmbunătățirea calității educației oferite se realizează printr-o dezvoltare profesională, dedicată a cadrelor didactice. Prin experiența profesorului debutant, am observat că în școală jocul nu este un element central al actului didactic, deoarece mulți profesori nu au beneficiat de formări consistente în acest sens și nu au încredere în impactul pozitiv al acestuia. Integrând jocuri

în activitatea didactică, rezultatele au fost unele pozitive, am reușit să creăm o atmosferă colaborativă și să facilităm însușirea cunoștințelor. Fie că a fost vorba despre folosirea jocurilor în învățământul primar sau în învățământul superior, acestea au determinat învățarea agreabilă, bucuria acțiunii, a descoperirii, a colaborării sau realizării sarcinilor, realizarea unor conexiuni complexe, rezolvarea de probleme, folosind integrat cunoștințe din diverse domenii ș.a.m.d., beneficiile fiind multiple. Pentru a implementa corespunzător PBJ, considerăm că avem cu toții nevoie de formare inițială și continuă în acest sens. Să vedem ce presupune acest demers.

1.2. Programe educaționale de formare a profesorilor în pedagogia bazată pe joc

Catalano și colab. (2023) întăresc nevoia de formare inițială a profesorilor în PBJ în România. În urma cercetării utilizării jocului în educația din spațiul românesc, aceștia argumentează faptul că abordarea ludică, dezvoltarea holistică și dimensiunea creativității sunt elemente cheie ale curriculumului românesc în educația timpurie. De asemenea, standardele ARACIS prevăd urmarea cursurilor de „Psihopedagogia jocului” și „Psihopedagogia creativității” în formarea inițială a profesorilor care urmează programul de studii Pedagogia învățământului primar și preșcolar (PIPP). Cât despre formarea continuă, numeroase programe de formare, webinar, ore conferințe pot fi accesate de către cadrele didactice. „Playing CLIL”, Conferința „Învățarea prin joc” ori „Centrarea jocului didactic pe competențe curriculare” sunt câteva titluri de programe pe care cadrele didactice le pot accesa, însă care nu asigură implementarea la scară largă a PBJ în educația din România. Loizou (2017) recomandă și alte practici ce pot fi implementate de universități, precum cursul „Joc socio-dramatic și imaginativ: dezvoltarea abilităților de rol și scenariu” ori participarea cursanților profesori din programele de „Educație timpurie” la minimum trei cursuri de experiență școlară în PBJ. Acestea includ și practica în școli, timp de minimum 10 săptămâni, perioadă în care aceștia să dezvolte și să deruleze jocuri cu elevii. Pentru implementarea corespunzătoare a PBJ, Tondeur și colab. (2016) prezintă cadrul necesar al formării inițiale a profesorilor, ce conține: formarea preliminară (explorarea conceptelor alături de profesori experți); proiectarea jocurilor alături de mentori și debutul carierei, sprijinit de infrastructură necesară și existența unei culturi a jocului în școală și o conducere suportivă.

Mai mult chiar, în pregătirea inițială nu vorbim doar de existența unui curs dedicat, ci despre integrarea elementelor PBJ în toate didacticile de specialitate, în tot ceea ce presupune predarea integrată, oportunități de abilitare în diverse contexte formative pentru profesori în PBJ fiind necesar să coexiste în variate forme și modalități de realizare. În plus, abordarea PBJ presupune o schimbare paradigmatică față de mai tradiționala psihopedagogie a jocului, care este mai mult centrată pe profesorul care propune jocurile și jalonează strict scenariul didactic. În PBJ copiii au o șansă mai mare de a-și direcționa învățarea, de a fi mai activi și mai responsabili (Jørgensen et al., 2023; Parker & Thomsen, 2019). Formarea profesorilor pentru a gestiona managementul riscurilor, pentru a ghida învățarea copiilor prin joc, este o necesitate care trebuie mai extins și formativ abordată în formarea inițială a profesorilor nu numai din educația timpurie, ci care lucrează cu toate grupurile de educabili (Han et al., 2023). Argumentele informate de date pentru aceste deziderate le prezentăm în continuare.

1.3. Analiză de literatură

Pe tema programelor educaționale de formare inițială a profesorilor în PBJ au fost identificate cinci analize sistematice de literatură, expresie a interesului susținut de a capitaliza datele oferite de cercetare, pentru a propune demersuri formative variate, credibile. Aceste sinteze de literatură au fost realizate recent, în perioada 2017-2023, venind fiecare în completarea celeilalte cu alte informații. Fiecare dintre ele abordează învățarea bazată pe joc, analizând nevoia de formare a profesorilor și de elaborare a programelor educaționale în acest sens.

Analiza sistematică de literatură realizată de Händel și colab. (2023) asupra articolelor publicate între 2018 și 2021, cuprinse în 11 baze de date (CRISTin, NORA, SwePub Juuulii, ERIC, Academic Search Premium, Teacher Reference Centre, SocINDEX, Web of Science, DANS Easy și EBSCO Open), a vizat evidențierea experiențelor abordărilor ludice ale învățării, interacțiunea între joc și învățare, experiența de lucru cu materiale digitale și experiența colaborării. Doar trei articole au îndeplinit criteriile de includere. Acestea evidențiază că elevii sunt motivați să învețe prin abordări ludice, oferindu-le o practică semnificativă atât pentru elevi, cât și pentru profesori. De asemenea, interacțiunea joc-învățare este una benefică în reținerea mult mai facilă a informațiilor. Profesorii

deopotrivă manifestă o atitudine pozitivă în legătură cu utilizarea strategiilor ludice în învățare, deoarece acestea au un impact pozitiv asupra motivației elevilor, stimulând și învățarea prin colaborare.

În analiza sa de literatură, Buldu (2023) cuprinde 33 de articole publicate între 2012 și 2022. Acesta a analizat percepția profesorilor față de utilizarea pedagogiei bazate pe joc, provocările și nevoile lor de formare în acest sens. Bazele de date în care s-au identificat publicațiile relevante au fost Google Academic, ERIC și Web of Science. În această analiză, atenția a fost îndreptată înspre identificarea opiniilor profesorilor despre învățarea bazată pe joc și formare profesională, respectiv pe surprinderea opiniilor profesorilor despre învățarea bazată pe joc în context digital. Deși se constată o atitudine pozitivă a profesorilor față de utilizarea PBJ, încercările de a integra corespunzător jocul în activitățile de predare-învățare sunt afectate de cunoștințele și abilitățile insuficiente pe care aceștia le dețin. De asemenea, experimental s-a demonstrat că participarea profesorilor la formări în domeniul PBJ îi determină pe aceștia să aplice la clasă aceste abordări cu o mai largă extensie și eficiență. În plus, analiza efectuată aduce în atenție faptul că există o legătură puternică între satisfacția elevilor și utilizarea de către profesori a PBJ în context digital. De asemenea, profesorii se simt încrezători să utilizeze tehnologia, iar elevii percep aceste activități educative ca un joc, facilitând astfel transmiterea cunoștințelor.

Buldu (2023) recomandă, în urma analizei de literatură realizate, introducerea cursurilor de PBJ în formarea inițială a profesorilor, cursuri care să cuprindă atât module teoretice, cât și practice, care să instrumenteze dascălii cu metodele, tehnicile și instrumentele necesare pentru a aplica această abordare jucăușă în procesul educațional.

În analiza de literatură realizată de Jørgensen și colab. (2023), asupra a 11 studii din perioada 2010-2019, cuprinse în ERIC, Educational Research Complete, Scopus și Academic Search Premier, întrebarea de cercetare a fost: „Care sunt caracteristicile învățării ludice?” (p. 4).

Jørgensen și colab. (2023) definesc învățarea bazată pe joc drept o atitudine, un „mind-set”. Astfel, studiile efectuate au pus accentul pe modalitatea de a dezvolta PBJ într-o nouă paradigmă ce este caracterizată de apariția cunoașterii prin eșec, risc, experimentare, întrebare, construcție și reflecție

critică. Aceștia recomandă ca cercetările viitoare să analizeze în detaliu subiectul învățării ludice, astfel încât aceasta să poată fi introdusă corespunzător în formarea profesorilor.

Analiza de literatură efectuată de Bubikova-Moan și colab. (2019) reunește 62 de studii realizate între 1995 și 2018. ERIC, Web of Science și PsycINFO au fost cele trei baze de date utilizate. Aspectele analizate au vizat atitudinea profesorilor față de utilizarea învățării bazate pe joc, respectiv implementarea acesteia și calificarea profesorilor.

Atitudinea profesorilor este una deschisă față de utilizarea PBJ în activitățile instructiv-educative, întrucât această abordare, argumentează ei, dezvoltă educabililor competența socială și modalitatea de a învăța unii de la alții. Pe de altă parte, analiza evidențiază câteva bariere în implementarea cu succes a PBJ, precum: probleme de curriculum (obiectivul de a parcurge toate conținuturile din programa încărcată pentru a derula o predare conform standardelor, fără a mai rămâne timp pentru activitățile ludice); cerințe ridicate ale părinților cu privire la volumul de muncă - supraîncărcarea elevilor cu fișe de lucru ori teme pentru acasă; prezența redusă a profesorilor calificați în PBJ și slaba formare inițială/ continuă a acestora; inexistența unei culturi a jocului în școală și a colaborării în vederea implementării PBJ; provocări structurale, cauzate de finanțarea redusă a educației, slaba dotare cu dispozitive digitale.

În ceea ce privește formarea profesorilor în PBJ, analiza sistematică realizată de Bubikova-Moan și colab. (2019) arată că profesorii au cunoștințe teoretice și practice limitate, unii suprapunând acest concept doar cu ideea de joc liber. Sunt necesare demersuri reparatorii de includere a acestor aspecte în viitoarele programe de formare. Mulți profesori semnalează faptul că nu au timp să exerseze astfel de abordări, deoarece programa este supraaglomerată. Ultima analiză sistematică de literatură adusă în discuție este cea realizată de Vlachopoulos și Makri (2017) și cuprinde 25 de articole din perioada 2010-2016. Bazele de date în care s-au realizat căutările sunt: Google Scholar, Web of Science, ERIC, PsycInfo, PsycArticles Fulltext Search, InterDok, ProQuest, Scopus, BEI și SearchPlus.

Focusul acestei analize este utilizarea jocurilor digitale în învățarea educabilului. Analiza conchide că jocurile de acest tip au un rol semnificativ în procesul de

învățare, iar profesorii trebuie să fie formați astfel încât să le utilizeze corespunzător. Acest deziderat este și în sarcina universităților, așa cum menționează Vlachopoulos și Makri (2017), pentru a dezvolta viitorilor profesori capacitățile necesare pentru a desfășura activități educative bazate pe joc.

Sintezele de literatură evocate evidențiază modalități de abilitare a profesorilor în PBJ, aducând argumente pertinente pentru introducerea PBJ în formarea profesorilor. Totuși, sintezele evocate nu reliefează o imagine clară a rezultatelor studiilor despre caracteristicile și necesitatea implementării unor programe educaționale de formare inițială a profesorilor în PBJ, din două considerente: informațiile oferite de către acestea expun detalii despre necesitatea implementării unor programe educaționale, însă exemplifică sumar câteva programe educaționale; se raportează diferit la nevoile de formare și atitudinile profesorilor.

Astfel, analiza sistematică de literatură pe care o propunem urmărește să surprindă *care sunt caracteristicile programelor de formare inițială a profesorilor în pedagogia bazată pe joc*.

2. Metodologie

Pentru a răspunde la întrebarea de cercetare anterior formulată, am analizat articolele cuprinse în baza de date Scopus, deoarece aceasta oferă acces la un număr considerabil de reviste ce conțin publicații robuste științifice. Am folosit algoritmul de căutare: [(play*) AND (teacher) AND (education)]. Folosirea termenului „play*” a fost preluată din analiza sistematică realizată de Jørgensen și colab. (2023), din nevoia de a acoperi toate variantele acestui termen, precum: play-based, playing, playfulness, playful learning. În urma căutării în baza de date Scopus au rezultat 529 de studii. Procesul de selectare a acestora este descris în Figura nr. 1.

Procesul de selecție a studiilor a urmat pașii metodologici utilizați de Jørgensen și colab. (2023) și Buldu (2023) în analizele sistematice elaborate, pași proprii oricărei analize sistematice de literatură (Gough & Thomas, 2016; Zawacki-Richter et al., 2020). Astfel, în prima etapă am eliminat publicațiile care nu erau scrise în limba engleză și franceză, eliminând 16 articole. În al

doilea pas am eliminat studiile care nu sunt articole care să fi trecut prin procesul de recenzare, adică 125 de publicații. De asemenea, au fost selectate numai cercetările cuprinse în perioada 2014-2024, fiind eliminate încă 144 de studii. Conform ultimului criteriu, acela al stadiului final al publicării, încă 28 de studii au fost eliminate. În urma primei etape de selecție a publicațiilor au fost eliminate 313 studii.

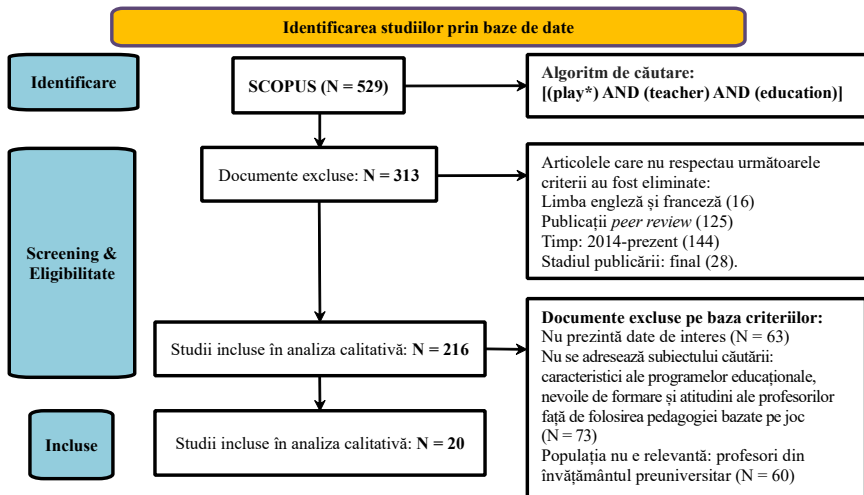

Figura nr. 1. Diagrama PRISMA (adaptare după Page et al., 2021)

În a doua etapă de selecție au fost lecturate rezumatele a 216 articole, pentru a le selecta pe acelea care conțineau date de interes. Au fost eliminate acele studii care nu se adresau subiectului căutării (caracteristici ale programelor educaționale, nevoi de formare ale profesorilor și de implementare a acestor cursuri de pedagogia jocului) ori care nu vizau populația țintă (profesori din învățământul preuniversitar).

2.1. Criterii de includere

În urma celor două etape de selecție au rămas 32 de articole. Acestea au fost analizate pentru a observa dacă îndeplinesc cele două criterii de includere:

- prezintă date despre caracteristicile abordărilor didactice ludice în vederea

- includerii în programele de formare inițială a profesorilor în PBJ;
- prezintă date despre necesitatea implementării unor programe de formare inițială a profesorilor în PBJ.

În urma aplicării acestor criterii de includere, au fost eliminate 10 articole. La două articole n-am avut acces.

2.2. Analiza datelor

Baza de date rezultată în urma căutărilor este compusă din 20 de articole. Acestea au fost analizate pe următoarele patru dimensiuni: date despre tipul de cercetare, date despre populația investigată, date despre caracteristici ale programelor educaționale (conceptul didactic, forma de derulare, durata, evaluarea impactului, factori determinanți) și date despre necesitatea implementării unor astfel de programe în cadrul formării inițiale a profesorilor. Din analiza celor 20 de articole sunt aduse argumente solide care să susțină implementarea unor programe educaționale de formare inițială a profesorilor în PBJ, evocându-se totodată și exemple de bună practică.

3. Rezultate

Toate cele 20 de articole analizate au fost publicate în reviste cu factor de impact. Între 2014 și 2016 au fost publicate trei articole, între anii 2018 și 2019 analiza cuprinde trei articole și două în perioada 2020-2021. În ultimii doi ani au fost publicate 12 articole, expresie a interesului în creștere asupra problematicii. Jumătate dintre articolele menționate au fost realizate în Europa, două în America de Nord, unul în America de Sud, trei în Australia și patru în Asia.

Din punctul de vedere al designului investigativ, șase articole descriu cercetare mixtă, cinci articole cuprind cercetare cantitativă, iar nouă articole prezintă cercetare calitativă.

Detalii pentru fiecare articol, cu privire la: autor(i), anul publicării, regiunea, tipul de cercetare, titlul revistei și instrumentul de cercetare utilizat pot fi observate în Tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1. Date despre tipul de cercetare

AUTOR	REGIUNE	TIP DE CERCETARE	TITLUL REVISTEI	INSTRUMENTUL DE CERCETARE UTILIZAT
Aldhafeeri et al., 2016	Kuweit	Cantitativ	International Journal of Early Years Education	Chestionar adaptat de către autori după chestionarul pictografic aparținând lui Palaiologou (2014)
Bautista et al., 2019	Singapore	Calitativ	Journal of Curriculum Studies	Observații la clasă
Boysen et al., 2022	Europa	Calitativ	Teaching and Teacher Education	Analiză de literatură
Catalano & Campbell-Barr, 2019	România	Calitativ	Early child development and care	Chestionar
Danniels & Pyle, 2023	Canada, America de Nord	Calitativ	Journal of Early Childhood Research	Observații la clasă și interviuri semi-structurate
Hurme et al., 2023	Finlanda	Mixt	Frontiers in Education	The Short Measure of Adult Playfulness (SMAP) (Proyer, 2012); Adolescent Playfulness (APF20) (Staempfli, 2007); Adult Playfulness Scale (APS) (Proyer, 2017); Scala de inovație (Hurt et al., 1977).
Jørgensen et al., 2023	Europa	Calitativ	Scandinavian Journal of Educational Research	Analiză de literatură
Khalil et al., 2022	Palestina	Mixt	Education sciences	The Capabilities, Opportunities, Motivations, Behaviour (COM-B), dezvoltat de Keyworth et al. (2020)
McArdle et al., 2019	Australia	Cantitativ	The Australian Educational Researcher	Analiză program de formare
Moreno-Guerrero et al., 2020	Spania	Cantitativ	Sustainability	Chestionar adaptat și validat după Delnavaz et al. (2018)
Norðdahl & Jóhannesson, 2014	Islanda	Calitativ	International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education	Interviu

AUTOR	REGIUNE	TIP DE CERCETARE	TITLUL REVISTEI	INSTRUMENTUL DE CERCETARE UTILIZAT
O'Keeffe & McNally, 2022	Irlanda	Calitativ	Journal of Early Childhood Research	Interviu, focus grup
Pribiřev Beleslin & Travar, 2022	Bosnia ři Herřegovina	Calitativ	International Journal of Early Childhood	The OMEP ESD Rating Scale (OMEP, 2019)
Quintana & Fernandez, 2015	Chile	Mixt	Computers in Human Behavior	Analiz program de formare
Shin, 2022	America de Nord	Calitativ	Asia-Pacific Journal of Research in Early Childhood Education	Analiz program de formare
Stavholm et al., 2023	Suedia	Mixt	Journal of Early Childhood Research	Focus grup
Theobald et al., 2015	Chile	Mixt	Education sciences	Ateliere de lucru, interviu, nregistrri video de la activitti
Vidal-Hall et al., 2020	Anglia	Calitativ	European Early Childhood Education Research Journal	Observații la clas
Whitlock et al., 2023	Australia	Cantitativ	Australasian Journal of Early Childhood	SSTUWA Early Childhood Education Survey (2018)
Yin et al., 2022	Hong Kong	Cantitativ	Early Childhood Education Journal	Instructional Leadership Scale (ILS) (Zheng et al., 2018); Trust in Colleagues Scale (TiCS) (Yin et al., 2019); Teacher Self-Efficacy Scale (TSES) Tschannen-Moran and Hoy (2001); Behavioural Intention Scale (BIS) Yin et al. (2011)

Datele referitoare la populația investigată, număr de subiecți ři experiența profesională se regăsesc în Tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2. Date despre populația investigată

AUTOR	EȘANTION	EXPERIENȚA PROFESIONALĂ
Aldhafeeri et al., 2016	195 de profesori de învățământ preșcolar	debutanți
Bautista et al., 2019	108 profesori din grădinițe	1-10 ani de experiență
Catalano & Campbell-Barr, 2019	80 de profesori de învățământ preșcolar	debutanți, dar și cu experiență vastă de predare
Danniels & Pyle, 2023	8 profesori pentru învățământ preșcolar	10-30 de ani de experiență
Hurme et al., 2023	208 profesori pentru învățământ preșcolar	primii 3 ani de predare
Khalil et al., 2022	36 de cadre didactice universitare cu experiență de predare în ciclul primar și secundar	1-3 ani ori 3-10 ani de experiență de predare
Moreno-Guerrero et al., 2020	138 de studenți la un program de masterat de formare a profesorilor	studenți
Norðdahl & Jóhannesson, 2014	25 de profesori	experiență de predare de minimum 5 ani
O’Keeffe & McNally, 2022	12 profesori din învățământul primar	1-5/5-10 ani de experiență de predare
Pribișev Beleslin & Travar, 2022	30 de studenți la un program de masterat de formare a profesorilor	studenți
Stavholm et al., 2023	profesori, copii	experiență anterioară de predare neprecizată
Theobald et al., 2015	profesori, copii, părinți	experiență anterioară de predare neprecizată
Vidal-Hall et al., 2020	profesori, copii, părinți	experiență anterioară de predare neprecizată
Whitlock et al., 2023	334 de profesori de învățământ primar	experiență anterioară de predare neprecizată
Yin et al., 2022	524 de profesori de învățământ preșcolar	mai puțin de 10 ani de experiență de predare

Pentru a ilustra a treia dimensiune analizată, aceea a caracteristicilor programelor de formare, vom porni mai întâi de la câteva exemple de programe educaționale ce au fost implementate în diverse contexte educaționale și care pot servi drept posibile surse de inspirație, în vederea derulării unor astfel de programe și în spațiul românesc.

Shin (2022) descrie un curs inclus într-un program universitar de licență, la care studenții participă obligatoriu în anul al treilea al studiilor universitare de licență. Tematica cursului este centrată pe utilizarea practicilor adecvate dezvoltării jocului în sala de clasă și realizarea parteneriatului familie-școală-comunitate în vederea susținerii nevoilor diverse ale copiilor. În cadrul cursului, participanții au reflectat asupra acestor tematici și au creat activități practice de joacă prin intermediul unor diverse platforme: Pool Everywhere, Slido, Kahoot, Padlet, Google Jamboard, Pear Deck, care pot servi totodată ca instrumente în activitatea de predare-învățare în sala de clasă, cu elevii. Cursanții au conceput în timpul cursului două activități ludice pe care le-au împărtășit cu ceilalți colegi și anume: un joc liber pe care l-au desfășurat împreună, ulterior reflectând asupra derulării acestuia și un coș senzorial, o activitate de învățare tactilă ce poate fi implementată ulterior cu ușurință în sala de grupă/clasă.

Moreno-Guerrero și colab. (2020) prezintă un curs inclus în cadrul disciplinei obligatorii intitulate „Organizarea și gestionarea centrelor educaționale”, adresat unui număr de 138 de studenți de la un masterat didactic. Participanții aveau ca sarcină didactică dezvoltarea unui joc de rol printr-un videoclip educațional, care a fost evaluat ulterior de către profesorul de la curs. În urma acestui curs, studenții au dovedit creativitate, motivație și colaborare în realizarea sarcinii. Importanța utilizării jocului de rol în sala de clasă este subliniată și de Moreno-Guerrero și colab. (2020), care evidențiază beneficiile acestuia: „atitudine pozitivă față de învățare, nivel ridicat de interes, motivație, interacțiune cu conținutul, autonomie, colaborare între elevi, atenție, autoreglare și creativitate” (p. 10).

McArdle și colab. (2019) au realizat o analiză asupra a 20 de cursuri de formare inițială ce sunt incluse în cadrul studiilor universitare de licență a profesorilor din Australia, pentru a observa cum tematica pedagogiei bazate pe joc este integrată și pusă în aplicare. În urma analizei de conținut, aceștia au demonstrat faptul că jocul, ca și concept, nu este unul central în cadrul curriculumului universitar în pregătirea inițială a profesorilor. Scopul lucrării a fost acela „de a marca un punct de plecare pentru o investigație mai amplă și cuprinzătoare asupra educației și pedagogiei bazate pe joc în contextul australian” (p. 17).

Quintana și Fernández (2015) prezintă proiectul „Immersive Virtual World TYMMI”. Profesorii au avut parte în formarea inițială de o experiență virtuală de dezvoltare a abilităților de predare a jocului de rol și învățării bazate pe probleme, axate pe simulare în medii 3D. Realitatea virtuală, prin care cursanții au exersat metodele, s-a dovedit că reprezenta o realitate formativă, cu adevărate instrumente ce pot fi utilizate în activitatea didactică, creând un mediu de lucru distractiv, provocator, dinamic, atrăgător și plăcut. Această ocazie virtuală permite viitorilor profesori să construiască scenarii și experiențe semnificative de învățare, fiind necesară includerea unor astfel de activități în programele de formare a profesorilor.

Boysen și colab. (2023) descriu un curs de formare a tinerilor profesori aflați în anul trei al studiilor de licență, ce vizează inițierea acestora în utilizarea și dezvoltarea la clasă a jocurilor de rol. Cei 32 de profesori au fost distribuiți în două module (17 au participat în perioada august-noiembrie și 15 în noiembrie-decembrie). În cadrul modulelor, aceștia au luat parte la cele șase sesiuni de câte cinci ore, fiind grupați în formațiuni de câte patru. Pentru a forma competențele vizate, cele șase sesiuni au abordat următoarele teme: prezentarea cunoștințelor despre jocurile de rol; dezvoltarea unui joc; testare și evaluare împreună; reproiectare; testarea jocurilor cu elevii și evaluarea designului implementat. În urma acestui curs, profesorii au dobândit competența de a dezvolta astfel de jocuri și de a le implementa la sala de clasă. Opt jocuri de rol au fost implementate în colaborare în urma acestui curs, ce vor servi ca strategii didactice în activitatea educațională. Desigur, în PBJ nu vorbim doar despre jocuri de rol, iar Han și colab. (2023) prezintă o formare intensivă a profesorilor, ce se poate derula atât în formarea inițială, cât și în cea continuă, îmbinând formarea teoretică și practică cu coach-ul, realizat pe marginea înregistrărilor lecțiilor și a îmbunătățirii lor prin sprijinirea unei auto-reflecții ulterioare.

Cele câteva exemple ilustrează abordări diverse, de la existența unui curs universitar dedicat, la integrarea de unități de învățare simulată, reală sau virtuală, ateliere de simulare și învățare colaborativă, lecții înregistrate etc., toate acestea putând coexista în formarea studenților în PBJ.

Dar de ce este nevoie să fie implementată PBJ în cursurile de formare inițială și ce anume împiedică acest demers?

Whitlock și colab. (2023) reliefează că o bună implementare a pedagogiei bazate pe joc la clasă depinde de formarea profesorilor în acest sens, astfel încât aceștia să capete încrederea necesară pentru a gândi o astfel de abordare. De asemenea, cerințele curriculare, dotările materiale și tehnice, organizarea mediului școlar reprezintă factori care înfrânează profesorii în activitatea lor educațională. Totodată, Khalil și colab. (2022) constată că lipsa de cunoștințe și abilități a profesorilor reprezintă bariere în implementarea cu succes a PBJ. Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în cadrul unor activități senzoriale ori sociale, bazate pe joc reprezintă un pas important în promovarea dezvoltării acestora, PBJ demonstrându-și eficiența și în acest context (Danniels & Pyle, 2023).

Hurme și colab. (2023) întăresc nevoia de implementare a abordării PBJ în programele de formare a profesorilor prin integrarea caracterului ludic și a metodelor de învățare ce presupun caracter activ-participativ. În plus, perioada pandemică este considerată de O’Keeffe și McNally (2022) ca fiind momentul în care profesorii au observat suportul real al jocului în activitatea educațională și beneficiile majore ale acestuia prin crearea unei bune interacțiuni, chiar și la distanță. Shin (2022), în urma cercetării sale, în cadrul căreia 26 de profesori au participat la un program de formare, arată cum percepțiile acestora despre joc au fost influențate pozitiv, subliniind necesitatea integrării unor astfel de cursuri în formarea inițială.

4. Discuții

În acord cu analiza sistematică a lui Buldu (2023), cercetarea de față a revizuit studiile derulate în diverse contexte educaționale ce prezintă variate programe educaționale desfășurate, dar și modalități de punere în aplicare a PBJ.

Sinteza realizată captează argumentele pentru necesitatea includerii PBJ în formarea inițială a profesorilor (McArdle et al., 2019; Quintana & Fernández, 2015). Această necesitate este întărită și de faptul că în urma analizei celor 20 de articole și a celor cinci analize de literatură nu au fost identificate decât câteva programe de formare în acest sens. În plus, analizele de conținut realizate asupra documentelor curriculare de formare universitară arată vehicularea limitativă a acestei abordări (McArdle et al., 2019).

Nevoia de a implementa astfel de cursuri este reiterată de Whitlock și colab. (2023), Hurme și colab. (2023), ori O’Keeffe și McNally (2022) care au cercetat beneficiile pe care această abordare le are asupra rezultatelor elevilor. Analiza de literatură realizată este în acord cu aceste iterări, evidențind deopotrivă beneficiile și argumentele care întăresc nevoia ca profesorii să fie bine pregătiți și instrumentați în acest sens, pentru ca demersurile educaționale să fie corespunzător aplicate și să aibă rezultate scontate.

În strânsă legătură cu studiile cercetătorilor Moreno-Guerrero și colab. (2020) ori Jørgensen și colab. (2023), derulate în Europa, și care prezintă cursuri și oferte de formare inițială introduse în universități cu sistem educațional de tip Bologna, prezenta analiză de literatură aduce exemple ce pot fi implementate și în sistemul educațional românesc.

În încercarea de a implementa extensiv formarea în PBJ este important să reflectăm și asupra barierelor ce pot limita aplicarea PBJ în sala de clasă. Analiza realizată captează și astfel de bariere: lipsa de expertiză și cunoștințe a profesorilor, cauzate de slaba participare și formare inițială și/sau continuă; efectivul mare de elevi ce îngreunează centrarea procesului pe fiecare educabil în parte; lipsa experiențelor anterioare ale copiilor de a învăța prin joc ori percepția greșită asupra jocului, impresia că este o pauză de la învățare, cauzată de ineficienta organizare a profesorilor în a gândi și implementa filosofia PBJ; insuficienta dotare cu materiale didactice din cauza fondurilor reduse alocate educației (Buldu, 2023) ori lipsa de timp în a aplica această abordare în activitatea cu elevii (Bubikova-Moan et al., 2019; Fesseha & Pyle, 2016). Pentru depășirea barierei ce constă în lipsa de expertiză a profesorilor, ar trebui oferite în programele de formare inițială a profesorilor diverse posibilități de formare, transversale, sau și incluse într-un curs dedicat de PBJ (Buldu, 2023).

4.1. Implicații teoretice și practice

Analiza realizată argumentează că este nevoie să fie elaborate și implementate programe educaționale bazate pe pedagogia jocului, care să fie incluse în formarea inițială a profesorilor, fiind oferite ilustrări elocvente despre cum se pot derula. În plus, atitudinea profesorilor de a participa la

astfel de formări este una deschisă, deoarece majoritatea a observat importanța integrării jocului în activitățile didactice, mai ales după perioada pandemiei (O’Keeffe & McNally, 2022).

Pornind de la numeroasele note definitorii ale PBJ, de la teoriile, caracteristicile, abordările în învățare și beneficiile evocate, dublate de ilustrările de cursuri sintetizate de prezenta analiză de literatură, demersuri mai consistente de ofertare de formări în PBJ pot fi întreprinse. Datele pot fi utilizate în conturarea argumentației necesare implementării unui program educațional de formare a profesorilor în această direcție.

Cercetările analizate aduc în atenție noi discipline derulate în alte contexte educaționale, precum „Organizarea și gestionarea centrelor educaționale”, dar și o serie de cursuri pe care profesorii din Australia, Spania ori Chile le urmează în timpul studiilor de licență. Astfel de cursuri pot fi preluate și adaptate în spațiul românesc, pentru a contribui la promovarea și valorificarea PBJ în diverse contexte de învățare. De asemenea, datele evocate de prezenta sinteză de literatură pot fi un punct de plecare în regândirea tematicilor și abordărilor în cursurile existente în universități ori în programe de formare continuă a profesorilor.

Argumentele bazate pe date, pe care prezenta analiză le reunește, sunt un punct de plecare în implementarea unor programe educaționale bazate pe evidențe, ori în avansarea *know-how*-ului despre abordări metodologice eficiente de pedagogie bazată pe joc, prin cercetări viitoare, experimentale, exploratorii ori constatative.

4.2. Limitele studiului și sugestii viitoare de abordare

Una dintre limitele acestui studiu este perioada de publicare a articolelor, restrânsă la ultimii zece ani, astfel încât au fost eliminate 144 de studii din cele 529 de articole listate din baza de date Scopus. Considerăm acest aspect o limitare a studiului, deoarece 144 de articole reprezintă un număr considerabil de studii ce pot îmbogăți substanțial imaginea și viziunea asupra abordării pedagogiei jocului, aducând în atenție alte cercetări relevante pentru cea de față. Analizele sistematice de literatură ce vor fi realizate pe această tematică

este util să cuprindă cât mai multe baze de date pentru o imagine comprehensivă asupra subiectului și a cercetărilor realizate.

Căutări extensive în bazele de date de referință în științele educației, precum ERIC, Web of Science, EBSCO Open, Proquest Central, Sage ori Elsevier, pot oferi un tablou mai amplu asupra cercetărilor realizate asupra problematicii PBJ.

Un alt aspect ce poate constitui o limitare a prezentei analize este colecția de studii la care s-a ajuns după aplicarea criteriilor de includere și excludere. Aceasta a cuprins 20 de articole cu următoarele designuri de cercetare: șase articole de tip cercetare mixtă, cinci presupun cercetare cantitativă și cele mai multe, adică nouă, cu un design de cercetare calitativă. Chiar dacă aceste articole au servit scopului cercetării, în studiile viitoare pot fi analizate mai multe designuri cantitative ce pot aduce o imagine mult mai concretă asupra tematicii, din prisma experimentelor ori cvasi-experimentelor derulate de către cercetători. De asemenea, astfel de studii conțin instrumente de cercetare ce pot fi aplicate ori validate în diverse contexte educaționale, servind ca un punct de plecare solid în constituirea unor noi cercetări asupra subiectului. În plus, analiza unei colecții ce cuprinde un număr mai mare de articole constituie o bază informațională complexă ce poate aduce în atenție argumente și practici educaționale din cât mai multe contexte educaționale. În urma analizei celor 20 de articole, au fost descrise în cadrul prezentei lucrări doar patru programe educaționale, ceea ce întărește nevoia de cercetare asupra acestui subiect. Cercetări viitoare pot releva specificitatea unor astfel de programe educaționale în diverse sistemele educaționale. Lipsa studiilor asupra PBJ în România este o limitare a acestui studiu, analizele rezumându-se doar la alte contexte educaționale, precum Australia, Asia, Finlanda, Danemarca, Palestina, Spania, Islanda ori Irlanda. Sperăm ca cercetările viitoare să își concentreze atenția asupra acestei abordări, iar prezenta analiză sistematică de literatură poate fi un referențial util pentru stimularea mai multor cercetări în spațiul românesc, în acord cu deziderate exprimate de organizații importante în educație precum OCDE, UNICEF ori Lego Foundation.

5. Concluzii

Analiza sistematică de literatură realizată a avut ca scop să identifice note caracteristice ale programelor implementate în diverse contexte educaționale. Au fost analizate 20 de articole ce au evidențiat principalele caracteristici și exemple de bună practică în PBJ. Numeroase argumente ce privesc necesitatea implementării cursurilor de pedagogia jocului în formarea profesorilor au fost enunțate și susținute prin studii efectuate de către cercetători în diverse contexte educaționale.

Rezultatele articolelor analizate arată că profesorii au nevoie de formare în această direcție, iar participarea acestora la cursurile de PBJ contribuie semnificativ la o atitudine pozitivă și la o integrare cu succes a acestei abordări în activitatea de predare-învățare-evaluare.

În concluzie, analiza argumentează pentru nevoia de implementare a unor astfel de programe în formarea inițială a profesorilor, în diverse formate, cu diverse extensii și modalități de derulare, complementare, pentru a expune cât mai mult și detaliat viitorii profesori la contexte formative menite să le dezvolte și să le consolideze capacitățile de PBJ. Desigur, în baza autonomiei universitare, fiecare universitate, departament, director de program, titular de curs poate avea propriile abordări, iar analiza și sinteza de literatură realizată și-au propus să ofere argumente și repere utile pentru reconsiderări curriculare.

Referințe

- Aldhafeeri, F., Palaologou, I., & Folorunsho, A. (2016). Integration of digital technologies into play-based pedagogy in Kuwaiti early childhood education: teachers' views, attitudes and aptitudes. *International Journal of Early Years Education*, 24(3), 342–360. <https://doi.org/10.1080/09669760.2016.1172477>
- Bautista, A., Habib, M., Eng, A., & Bull, R. (2019). Purposeful play during learning centre time: from curriculum to practice. *Journal of Curriculum Studies*, 51(5), 715–736. <https://doi.org/10.1080/00220272.2019.1611928>
- Boysen, M. S. W., Lund, O., Jørnø, R. L., & Skovbjerg, H. M. (2023). The role of expertise in playful learning activities: A design-based self-study within teacher

- education aimed at the development of tabletop role-playing games. *Teaching and Teacher Education*, 128, 104–128. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104128>
- Boysen, M. S. W., Sørensen, M. C., Jensen, H., Von Seelen, J., & Skovbjerg, H.-M. (2022). Playful learning designs in teacher education and early childhood teacher education: A scoping review. *Teaching and Teacher Education*, 120, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103884>
 - Bubikova-Moan, J., Næss Hjetland, H., & Wollscheid, S. (2019). ECE teachers' views on play-based learning: a systematic review. *European Early Childhood Education Research Journal*, 27(6), 776–800. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2019.1678717>
 - Buldu, M. (2023). Playful Learning as an Innovative Approach: A Review of the Literature on Teachers' Perspectives. *Baskent University Journal of Education*, 10(2), 208–216.
 - Catalano, H., Albulescu, I., Stan, C., Mestic, G., & Ani-Rus, A. (2023). Child-Centered Approach through Slow Education Principles: A View to Child Personality Development in Early Childhood. *Sustainability*, 15(11), 8611. <https://doi.org/10.3390/su15118611>
 - Catalano, H., & Campbell-Barr, V. (2019). The occurrence of pretend play in early childhood education in Romania – an investigative study. *Early Child Development and Care*, 191(3), 349–359. <https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1621306>
 - Danniels, E., & Pyle, A. (2022). Inclusive play-based learning: Approaches from enacting kindergarten teachers. *Early Childhood Education Journal*, 51(7), 1169–1179. <https://doi.org/10.1007/s10643-022-01369-4>
 - Danniels, E., & Pyle, A. (2023). Teacher perspectives and approaches toward promoting inclusion in play-based learning for children with developmental disabilities. *Journal of Early Childhood Research*, 21(3), 288–302. <https://doi.org/10.1177/1476718X221149376>
 - Fesseha, E., & Pyle, A. (2016). Conceptualising play-based learning from kindergarten teachers' perspectives. *International Journal of Early Years Education*, 24(3), 361–377. <https://doi.org/10.1080/09669760.2016.1174105>
 - Forbes, L. K. (2021). The process of play in learning in higher education: A phenomenological study. *Journal of Teaching and Learning*, 15(1), 57–73. <https://doi.org/10.22329/jtl.v15i1.6515>
 - Gough, D., & Thomas, J. (2016). Systematic reviews of research in education: Aims, myths, and multiple methods. *Review of Education*, 4(1), 84–102. <https://doi.org/10.1002/rev3.3068>
 - Han, M., Buell, M., Liu, D., & Pic, A. (2023). Can an intensive professional development on play change child care providers' perspectives and practice on play?. *International Journal of Play*, 12(2), 175–192.

<https://doi.org/10.1080/21594937.2023.2209239>

- Haßler, B., Hennessy, S., Cross, A., Chileshe, E., & Machiko, B. (2015). School-based professional development in a developing context: Lessons learnt from a case study in Zambia. *Professional Development in Education*, 41(5), 806–825. <https://doi.org/10.1080/19415257.2014.938355>
- Händel, V. D., Schröder, V., Birkefoss, K., & Händel, M. N. (2023). Interplay between playful learning, digital materials and physical activity in higher education: A systematic review of qualitative studies using meta-aggregation and GRADE-CERQual. *International Journal of Educational Research Open*, 5, 1–12. <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2023.100284>
- Hedges, H., & Cooper, M. (2018). Relational play-based pedagogy: Theorising a core practice in early childhood education. *Teachers and Teaching*, 24(4), 369–383.
- Hurme, T. R., Siklander, S., Kangas, M., & Melasalmi, A. (2023). Pre-service early childhood teachers' perceptions of their playfulness and inquisitiveness. *Frontiers in Education*, 8. <https://doi.org/10.3389/feduc.2023.1102926>
- James, A. (2019). The importance of play and playful learning in higher education. In M. Peters & R. Heraud (Eds.), *The Encyclopaedia of Educational Innovation*. Springer.
- Jensen, J. B., Pedersen, O., Lund, O., & Skovbjerg, H. M. (2022). Playful approaches to learning as a realm for the humanities in the culture of higher education: A hermeneutical literature review. *Arts and Humanities in Higher Education*, 21(2), 198–219. <https://doi.org/10.1177/14740222211050862>
- Johnson, E. K., & Salter, A. (2022). *Playful Pedagogy in the Pandemic: Pivoting to Game-Based Learning*. Routledge.
- Jørgensen, H. H., Schröder, V., & Skovbjerg, H. M. (2023). Playful Learning, Space and Materiality: An Integrative Literature Review. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 67(3), 419–432. <https://doi.org/10.1080/00313831.2021.2021443>
- Kangas, M. (2010). Creative and playful learning: Learning through game co-creation and games in a playful learning environment. *Thinking Skills and Creativity*, 5(1), 1–15. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2009.11.001>
- Kangas, M., Koskinen, A., & Krokfors, L. (2017). A qualitative literature review of educational games in the classroom: the teacher's pedagogical activities. *Teachers and Teaching*, 23(4), 451–470. <https://doi.org/10.1080/13540602.2016.1206523>
- Khalil, N., Aljanazrah, A., Hamed, G., & Murtagh, E. (2022). Exploring teacher educators' perspectives of play-based learning: a mixed method approach. *Education sciences*, 12(2), 95. <https://doi.org/10.3390/educsci12020095>
- Loizou, E. (2017). Towards play pedagogy: supporting teacher play practices

- with a teacher guide about socio-dramatic and imaginative play. *European Early Childhood Education Research Journal*, 25(5), 784–795.
<https://doi.org/10.1080/1350293X.2017.1356574>
- Loizou, E., & Trawick-Smith, J. (Eds.). (2022). *Teacher Education and Play Pedagogy: International Perspectives*. Routledge.
 - McArdle, F., Grieshaber, S., & Sumsion, J. (2019). Play meets early childhood teacher education. *The Australian Educational Researcher*, 46, 155–175.
<https://doi.org/10.1007/s13384-018-0293-8>
 - Moreno-Guerrero, A. J., Rodríguez-Jiménez, C., Gómez-García, G., & Navas-Parejo, M. R. (2020). Educational innovation in higher education: Use of role playing and educational video in future teachers' training. *Sustainability*, 12(6).
<https://doi.org/10.3390/su12062558>
 - Norðdahl, K., & Jóhannesson, I. Á. (2014). 'Let's go outside': Icelandic teachers' views of using the outdoors. *Education 3-13*, 44(4), 391–406.
<https://doi.org/10.1080/03004279.2014.961946>
 - OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. OECD Education Working Papers.
 - O'Keeffe, C., & McNally, S. (2022). Teacher experiences of facilitating play in early childhood classrooms during COVID-19. *Journal of Early Childhood Research*, 20(4), 552–564. <https://doi.org/10.1177/1476718X221087064>
 - Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., McGuinness, L. A., & Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ (Clinical research ed.)*, 372(71). <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
 - Parker, R., & Thomsen, B. (2019). *Learning through play at school: A study of playful integrated pedagogies that foster children's holistic skills development in the primary school classroom*. LEGO Foundation.
 - Pribišeć Beleslin, T., & Travar, M. (2022). The Importance of the OMEP ESD Rating Scale for Building Future Preschool Teachers' Professional Competencies in Bosnia and Herzegovina. *International Journal of Early Childhood*, 54(1), 139–164. <https://doi.org/10.1007/s13158-022-00319-w>
 - Quintana, M. G. B., & Fernández, S. M. (2015). A pedagogical model to develop teaching skills. The collaborative learning experience in the Immersive Virtual World TYMMI. *Computers in Human Behavior*, 51, 594–603.
<https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.03.016>
 - Shin, M. (2022). Reclaiming Playful Learning: Exploring the Perceptions of Playful Learning among Early Childhood Preservice Teachers. *Asia-Pacific Journal of Research in Early Childhood Education*, 16(3), 1–22.

- Smith, S. (2015). *Playing to engage: Fostering engagement for children and teachers in low socioeconomic regions through science and mathematics play-based learning*. University Notre Dame Australia.
 - Stavholm, E., Lagerlöf, P., & Wallerstedt, C. (2023). The mediating role of concepts for collective reasoning about integrating play, teaching and digital media in preschool: A potential for enabled agency for early childhood teachers. *Journal of Early Childhood Research*, 21(4), 484–497. <https://doi.org/10.1177/1476718X231179084>
 - Theobald, M., Danby, S., Einarsdóttir, J., Bourne, J., Jones, D., Ross, S., & Carter-Jones, C. (2015). Children’s perspectives of play and learning for educational practice. *Education Sciences*, 5(4), 345–362. <https://doi.org/10.3390/educsci5040345>
 - Tondeur, J., Pareja Roblin, N., van Braak, J., Voogt, J., & Prestridge, S. (2016). Preparing beginning teachers for technology integration in education: ready for take-off? *Technology, Pedagogy and Education*, 26(2), 157–177. <https://doi.org/10.1080/1475939X.2016.1193556>
 - UNICEF. (2018). *Learning through play. Strengthening learning through play in early childhood education programmes*. Education Section, Programme Division.
 - Vidal-Hall, C., Flewitt, R., & Wyse, D. (2020). Early childhood practitioner beliefs about digital media: integrating technology into a child-centred classroom environment. *European Early Childhood Education Research Journal*, 28(2), 167–181. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2020.1735727>
 - Vlachopoulos, D., & Makri, A. (2017). The effect of games and simulations on higher education: a systematic literature review. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 14(1), 1–33. <https://doi.org/10.1186/s41239-017-0062-1>
 - Whitlock, B., Eivers, A., & Walker, S. (2023). The state of play-based learning in Queensland schools. *Australasian Journal of Early Childhood*, 48(3), 247–262. <https://doi.org/10.1177/18369391231159672>
 - Wright, C. A., Hirsh-Pasek, K., & Thomsen, B. S. (2022). *Playful Learning and Joyful Parenting* [White paper]. The Lego Foundation.
 - Yin, H., Keung, C. P. C., & Tam, W. W. Y. (2022). What facilitates kindergarten teachers’ intentions to implement play-based learning?. *Early Childhood Education Journal*, 50(4), 555–566. <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01176-3>
 - Zawacki-Richter, O., Kerres, M., Bedenlier, S., Bond, M., & Buntins, K. (Eds.). (2020). *Systematic Reviews in Educational Research Methodology, Perspectives and Application*. Springer.
-

The online version of this article can be found at:
<http://revped.ise.ro/category/2024-en/>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

*To view a copy of this license, visit
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>
 or send a letter to Creative Commons,
 PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.*

Versiunea online a acestui articol poate fi găsită la:
<http://revped.ise.ro/category/2024-ro/>

Această lucrare este licențiată sub Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

*Pentru a vedea o copie a acestei licențe, vizitați
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>
 sau trimiteți o scrisoare către Creative Commons,
 PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, SUA.*